

รายการ : หนังสือปิดาทักกับ สนช.

ตอน : ความเป็นมาและสาระสำคัญของร่างพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พ.ศ. ๒๕๖๒

โดย : นางสาวนภพร ชวรงค์กร นิติกรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พ.ศ. ๒๕๖๒ เสนอโดย คณะรัฐมนตรีชุดที่มีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีต่อประธาน สภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๒ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑.๑ หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑
ดังต่อไปนี้

- (๑) แก้ไขเพิ่มเติมให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานร่วมรักษาการตามกฎหมาย
- (๒) กำหนดลักษณะการกระทำที่เป็นความผิดและช้อยกเว้นฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ
- (๓) กำหนดลักษณะความผิดเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการอันเป็น ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- (๔) กำหนดให้นำมาตรการในการคุ้มครองและเยียวยาผู้เสียหายในความผิดฐาน ค้ามนุษย์และวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์มาใช้บังคับกับความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ
- (๕) กำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

๑.๒ เหตุผล

โดยที่ในปัจจุบันยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดความผิดและมาตรการ ในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ทำให้ไม่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหา การบังคับใช้แรงงานหรือบริการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบตามความผิด ฐานค้ามนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมควรกำหนดลักษณะการกระทำที่เป็นความผิดฐานบังคับใช้ แรงงานหรือบริการและกำหนดอัตราโทษให้เหมาะสม เพื่อเป็นการป้องกันและขจัดการบังคับใช้แรงงาน หรือบริการ รวมทั้งกำหนดมาตรการในการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการถูกบังคับ ใช้แรงงานหรือบริการ และการพิจารณาคดีให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนตามแนวทางเดียวกับ ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ตลอดจนเพื่อเป็นการอนุวัตการให้เป็นไปตามพิธีสาร ค.ศ. ๒๐๑๔ ส่วนเสริมอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ ๒๙ ว่าด้วยแรงงานบังคับ ค.ศ. ๑๙๓๐ และโดยที่การดำเนินการดังกล่าวต้องกระทำให้เสร็จโดยเร็วเพื่อประโยชน์ในการสร้าง ความมั่นคงทางด้านแรงงาน สังคม และความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตรา พระราชกำหนดนี้

๑.๓ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีเนื้อหารวม จำนวน ๙ มาตรา ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑.๓.๑ แก้ไขเพิ่มเติมให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย ร่วมกับประธานศาลฎีกา และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๑.๓.๒ กำหนดให้การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด โดยมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบดังต่อไปนี้เป็นความผิดฐานค้ามนุษย์

(๑) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ชาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยว กักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวงใช้อำนาจ โดยมิชอบ ใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ชูเชิญว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์ อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำ ความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ

(๒) เป็นธุระจัดหา ชื่อ ชาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใดหน่วงเหนี่ยว กักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก

ทั้งนี้การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์ จากการค้าประเวณีการผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาขอทาน การตัดอวัยวะ เพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามมาตรา ๖/๑ หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล ไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

๑.๓.๓ กำหนดให้ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ทำงานหรือให้บริการโดยวิธีการอย่างหนึ่ง อย่างไม่ดีดังต่อไปนี้เป็นความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

(๑) ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือ ทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น

(๒) ชูเชิญด้วยประการใด ๆ

(๓) ใช้กำลังประทุษร้าย

(๔) ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้

(๕) นำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ

(๖) ทำด้วยประการอื่นใดอันมีลักษณะคล้ายคลึงกับการกระทำดังกล่าวข้างต้น

ถ้าได้กระทำให้อีกผู้นั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้

ทั้งนี้ความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ไม่ใช่บังคับกับ

(๑) งานหรือบริการซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร สำหรับงานในหน้าที่ราชการโดยเฉพาะ

(๒) งานหรือบริการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญหรือตามกฎหมาย

(๓) งานหรือบริการอันเป็นผลมาจากคำพิพากษาของศาลหรือที่ต้องทำในระหว่างการต้องโทษตามคำพิพากษาของศาล

(๔) งานหรือบริการเพื่อประโยชน์ในการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือในกรณีที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือในขณะที่ประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ

๑.๓.๔ กำหนดให้ความผิดตามมาตรา ๖/๑ ที่เป็นเหตุให้ผู้ถูกระงับการจ้างงานหรือการจ้างงานถึงแก่ความตาย เป็นความผิดมูลฐาน๒ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

๑.๓.๕ กำหนดให้เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหาย ให้คำว่า “ค้ามนุษย์” ในหมวด ๓ และหมวด ๔ หมายความรวมถึง “บังคับใช้แรงงานหรือบริการ” ด้วย และให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์มาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีบังคับใช้แรงงานหรือบริการด้วยโดยอนุโลม

๑.๓.๖ กำหนดโทษความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ตามมาตรา ๖/๑ โดยกำหนดให้ระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๖ เดือน ถึง ๔ ปีหรือปรับตั้งแต่ ๕๐,๐๐๐ บาท ถึง ๔๐๐,๐๐๐ บาท ต่อผู้เสียหายหนึ่งคน หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดนั้นเป็นเหตุให้ผู้ถูกระงับการจ้างงานหรือการจ้างงานถึงแก่ความตายหรือเป็นโรคร้ายแรงซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๘ ปีถึง ๒๐ ปีและปรับตั้งแต่ ๘๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดนั้นเป็นเหตุให้ผู้ถูกระงับการจ้างงานถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวมาแล้วนั้น เป็นกรณีที่ผู้บุปการให้ผู้สืบสานงานหรือให้บริการเพราะความยากจนเหลือทนทาน หรือเมื่อพิจารณาถึงสภาพความผิดหรือเหตุอันควรปรานีอื่นแล้ว ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดเลยก็ได้

๑.๓.๗ กำหนดโทษในกรณีนิติบุคคลใดกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์หรือกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ตามมาตรา ๖/๑ ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิดผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

ในคราวการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๘/๒๕๖๒ เป็นพิเศษ วันอังคารที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมเห็นสมควรอนุมัติให้พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีผลบังคับใช้เป็นพระราชบัญญัติด้วยคะแนนเสียงเห็นด้วย ๑๗๗ เสียง ไม่เห็นด้วย ไม่มี งดออกเสียง ๔ เสียง

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๒ และให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

หากท่านผู้ใดประสงค์รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพระราชกำหนดดังกล่าว ฉบับนี้เพิ่มเติม กรุณาติดต่อได้ที่ www.senate.go.th หรือสอบถามได้ที่สำนักกฎหมาย อาคารสุขประพฤติ ชั้น ๑๓ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๙๖
